

«Arven etter 22. juli»

Tekster i dette opplegget:

«Arven etter 22. juli»,

Undersak 1: «Vi har skuslet bort muligheten etter 22. juli»

Undersak 2: «Ville vise at flere var berørt»

Tekstene er skrevet av Lasse Lønnebotn

FØR

Forbered lesingen ved å snakke om 22. juli

- Hva vet dere om 22. juli 2011?
- Hva tenker dere at 22. juli handlet om?
- Og hva handler det om i dag?
- Hva betyr 22. juli 2011 for dere?
- Hva tenker dere om at hendelsene 22. juli fant sted i deres levetid?
- Husker du 22. juli 2011 selv? Hva husker du?
- Hvem har dere snakket med om dette? Fra hvilke kilder har dere den viten dere har?
- Hva har dere lært om 22. juli på skolen?
- Mener dere at det er viktig at dere kan noe om hendelsene 22. juli? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- Hvilke forventninger får dere til teksten når dere leser tittelen?
- Hvilket inntrykk får dere når dere ser på bildene og tekstens oppsett?
- Hvilken type sakprosa tror dere dette er?
- Hva tenker dere om den første setningen: «Det er krig. Hele Norge er under angrep»?
- Hvilke forventninger får dere til teksten dere skal lese?

UNDER

Sett strek i margen når du leser ...

- noe som gjør inntrykk på deg
- noe som overrasker deg
- noe du er enig eller uenig i
- noe du lurer på

ETTER

For å få til litterære samtaler som utvikler elevenes engasjement og interesse for lesing og litteratur er det ofte en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. Begynn derfor gjerne med spørsmål som: «Hva handlet dette om?», «hvordan forstår dere denne teksten?» eller «hva tenkte dere mens dere leste teksten?». La deretter samtalen utvikle seg ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar – da opplever elevene at leseopplevelsene deres blir hørt og tatt på alvor.

I tillegg kan ett eller flere av følgende mer spesifikke spørsmål inngå i diskusjonen av utdraget:

- Hva tenker dere når dere leser om Astrid Hoems opplevelser på Utøya?
- Hvorfor mener hun det er viktig å fortelle om det som skjedde?

Lærerveiledning til Faktafyk 2021: utarbeidet av Foreningen !les

- Hva tenker dere om hvordan det er å miste bestevenninnen sin i en alder av 16 år?
- Hvilke tanker gjør dere om terroristen ut ifra beskrivelsene i teksten?
- I hvilken grad svarer det til bildet dere har av ham fra andre kilder?
- Hvordan vil dere beskrive responsen til de to skoleelevene, Anne-Marte og Therese?
- Hvordan tror dere at dere hadde reagert hvis dere hatt møtt Astrid Hoem og hørt henne fortelle?
- Er det noe dere gjerne skulle spurt henne om hvis dere hadde hatt sjansen?

- Hva tror dere Hoem mener når hun sier at: «Vi tok ikke et ordentlig oppgjør med det faktum at terroristen var en etnisk norsk mann fra Oslo vest.»?
- Er dere enige? Begrunn svaret.
- Hva tenker dere om at to norske menn har utviklet seg til å bli terrorister?

I artikkelen refereres det til en forskningsrapport om at norske skoleelever lærer lite om ideologien som lå bak terroristenes handlinger 22. juli.

- Hvordan stemmer det med synspunkter og erfaringer som kommer til uttrykk i teksten – fra Astrid Hoem, Anne-Marte Thorkildson, Therese Tøfte-Furu, Thomas Hylland Eriksen, Sara Johnsen og Pål Sletaune?
- I hvilken grad stemmer det med erfaringene deres?
- Hva tror dere kan være årsaken?
- I hvilken grad tenker dere at 22. juli kan lære oss om demokrati?
- Hva mener dere må gjøres for å unngå liknende terrorhendelser i Norge i fremtiden?

Flere av personene i saken uttrykker optimisme og tro på den oppvoksende generasjonen.

- Er dere enige? Begrunn svaret.

Avslutningsvis kan dere snakke om hvordan var det å lese «Arven etter 22. juli».

- Hvordan svarte teksten til de forventningene dere hadde før dere begynte å lese?
- Hva slags sakprosaetekst vil dere si at det er snakk om?

- Hvordan vil dere beskrive leseopplevelsen?
- Hvilke elementer i teksten bidro til å skape denne opplevelsen?
- Hva synes dere om måten teksten er bygget opp på?
- Var det noe som endret, bekreftet eller utfordret det dere visste fra før?
- Hvem er det som forteller i teksten?
- Tenker dere at teksten er en nøytral eller en partisk kilde? Begrunn svaret.
- Likte dere teksten? Hvorfor/ hvorfor ikke?

Hvis dere har lest utdraget fra *Vi puster fortsatt*, kan dere også sammenlikne de to tekstene. Da kan dere f.eks. fokusere på likheter og forskjeller i beskrivelsen av 22. juli, synet på den unge generasjonen, teksttypen og fortellerens rolle.

Ekstraoppgaver:

1. Presentasjon:

Gruppeoppgave.

Gå sammen to og to eller tre og tre.

Velg ut et perspektiv på 22. juli, finn fakta og presenter for de andre i klassen.

Dere kan for eksempel velge å fokusere på terrorangrepet i Regjeringskvartalet, hendelsene på Utøya, reaksjonene eller rettssaken.

2. Intervju

Forestill deg at du skal intervju en av personene som er med i teksten, f.eks. Astrid Hoem eller Thomas Hylland Eriksen. Skriv 10 spørsmål om det du lurer på etter å ha lest «Arven etter 22. juli». Sett spørsmålene i rekkefølge og gjennomfør intervjuet. Du kan la en klassekamerat gå inn i rollen som intervjuobjektet ditt eller selv forestille deg hva personen svarer.

3. Sammendrag av TV-serien «22. juli»

I teksten nevnes TV-serien «22. juli» som ligger tilgjengelig på nrk.no. Se en episode og skriv et sammendrag eller en anmeldelse av episoden.

Flere undervisningsressurser:

22. julisenteret har også utarbeidet undervisningsopplegg.

<https://22julisenteret.no/>

<https://22julisenteret.no/laererressurs-og-undervisningsopplegg/>

Nettsiden Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme har også utviklet undervisningsopplegg.

<https://dembra.no/no/>

Her kan du lese en artikkel om undervisning om 22. juli fra NRK Skole:

[https://www.nrk.no/skole/22.-juli-i-undervisning-om-retorikk -drofting-og-kritisk-tenkning-1.15248724](https://www.nrk.no/skole/22.-juli-i-undervisning-om-retorikk--drofting-og-kritisk-tenkning-1.15248724)

Podkasten «Etter terroren», to episoder laget av NRK fem år etter at terroren fant sted.

<https://radio.nrk.no/podkast/radiodokumentaren/sesong/etter-terroren>

Nokre relevante kompetansemål:

- lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk [...], og reflektere over tekstenes formål, innhold, sjangertrekk og virkemidler
- beskrive og reflektere over egen bruk av lesestrategier i lesing av skjønnlitteratur og sakprosa
- utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon
- bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler, muntlige presentasjoner og skriftlige framstillinger om norskfaglige og tverrfaglige temaer
- informere, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål tilpasset mottaker og medium
- skrive tekster med funksjonell tekstbinding og riktig tegnssetting og mestre rettskriving og ordbøying på hovedmål og sidemål